



Milieustrategie in het bedrijfsleven

19 december 1994, in 'MilieuStrategie'

1. Algemeen

Er zijn verschillende uitgangspunten voor een milieu-strategie in het bedrijfsleven; het ene uiterste is de medeverantwoordelijkheid voor het herstel en behoud van het ecologisch evenwicht van onze planeet, de zogenaamde duurzame ontwikkeling; het andere uiterste is het uitsluitend voldoen aan de wetgeving. Het eerste leidt tot creativiteit en tweede tot reactiviteit.

Bij het analyseren van milieucharters en milieujaar-verslagen, voor het merendeel uit het buitenland, is een conclusie, dat, met in achtneming van minimum randvoorwaarden van de wetgeving, steeds meer bedrijven in de richting van een eigen vertaling van duurzame ontwikkeling zijn gegaan. Daarmee wordt enerzijds meegewerkt aan de mondiale problematiek, terwijl anderzijds verondersteld wordt dat zowel de concurrentiepositie als de economische resultaten verbeteren t.o.v. de achterblijvers.

Het hangt van de actieve betrokkenheid van de top van de onderneming en van de motivatie van de "tweede laag" af of deze richting wordt ingeslagen en hoe ver men daar mee gaat. Daarbij is essentieel dat wordt aangetoond dat met een ecologisch verantwoord beleid uiteindelijk ook betere economische rendemen-ten worden gehaald. Daar gaat dit congres niet over, maar het moet wel vermeld worden.

Naast de economische drijfveer zal ook de invoering van een aantal zorgvuldig geselecteerde, geformuleerde en toegankelijke indicatoren van milieuprestaties belangrijk kunnen bijdragen tot de motivatie. De selectie en formulering zullen dan wel gebaseerd moeten zijn op de inzichten van de direct betrokkenen en niet van boven af opgelegd moeten worden.

Het is te verwachten dat op niet al te lange termijn, zeg binnen 5 jaar, naast interne ook externe milieu-indicatoren een vergelijkbare rol gaan spelen als nu de financiële indicatoren.

Er wordt wel geargumenteed dat milieuprestatie indicatoren, indien extern gebruikt, niet vergelijkbaar zijn voor verschillende bedrijven. Dit argument werd ook gebruikt toen Du Pont in het begin van deze eeuw het begrip ROI (*return on investment*) voor het eerst introduceerde. Vernieuwende methodieken nemen veel tijd om algemeen geaccepteerd te worden, maar ze zijn onafwendbaar, zeker wanneer de financiële wereld de milieufactor steeds meer gaat meenemen in de beoordeling van het bedrijfsleven. Zoals in de loop van de tijd Standard & Poor en Moody zich ontwikkeld hebben tot toonaangevende instituten voor financiële "grading", zo zal dat ook op milieugebied gebeuren. In de V.S. zijn daar nu al instituten als Investors Responsibility Research Center, Council for Economy Priorities en CERES, die een begin hebben gemaakt met het vastleggen van maatstaven voor verantwoord milieubeleid. IRRRC publiceert sinds twee jaar twee indicatoren van alle Fortune 500 bedrijven, nl. een

emission index en een *compliance index*. Andere indexen zijn in de maak. The Security Exchange Commission zal daar ongetwijfeld op inhaken, zoals reeds is gebleken.

Na de toenemende druk vanuit de verzekeringssector is nu ook de bancaire wereld sinds een paar jaar gestart met het ontwikkelen van methoden om de milieufactor mee te nemen in de kredietbeoordeling in verband met steeds toenemende risico's (maar ook kansen) ten gevolge van milieuwetgeving en publieke opinie. In de V.S. werd in januari 1994 de Environmental Bankers Association opgericht (waar ook alle bekende groot banken aan deelnemen); in september 1994 werd in Genève een door UNEP georganiseerde *roundtable* voor bankiers gehouden over een "Survey on Banks and the Environment", een onderzoek op grond van een enquête onder 172 geselecteerde banken in de wereld, waar 60 responses op waren gekomen.

Al deze ontwikkelingen zullen bijdragen tot de wenselijkheid en de noodzaak voor het bedrijfsleven om zelf verantwoorde *environmental performance indicators* te ontwikkelen.

2. State of the Art

De kwalitatieve en kwantitatieve doelstellingen die op milieugebied door overheden, door ICC, branche-organisaties en industriële privé instituten* in de afgelopen jaren zijn uitgewerkt en gepubliceerd hebben een essentiële rol gespeeld bij het op gang komen van het proces van verantwoording nemen en afleggen voor de milieuaspecten van de bedrijfsvoering. Hoe ver men daar mee nu in de praktijk gevorderd is wordt geïllustreerd op bijlage 1 (zie laatste pagina van dit artikel) met de vergelijking van enige voorbeelden uit recente milieuverslagen van een aantal toonaan-gevende bedrijven.

Het blijkt dat er nog grote verschillen van aanpak zijn bij het publiceren van milieugegevens alsmede de fase waarin bedrijven verkeren wat betreft milieubeleid en uitvoering.

Maar er is sinds een jaar of drie een snelle aanwas van bedrijven die milieugegevens publiceren en een deel daarvan neemt verschillende typen van indices en indicatoren mee in de presentatie.

De tabel geeft het volgende aan van de 14 onderzochte bedrijven:

- Ongeveer de helft legt de relatie met de mondiale problematiek en de verantwoordelijkheid van de onderneming daarbij.
- Alle ondernemingen publiceren kwantitatieve milieugegevens over het afgelopen jaar.
- Praktisch alle bedrijven, behalve AKZO, publiceren kwantitatieve gegevens over de afgelopen 3 jaar of meer.
- 50% geeft (selectieve) indicaties over kwantitatieve doelstellingen over de komende periode (1-5 jaar).
- Het belang van relatieve indicatoren of indices wordt door 60% ingezien door op deelgebieden daar mee naar buiten te komen.

- 50% doet op een of ander onderwerp aan interne en/of externe benchmarking.
- over financiële inspanningen op milieugebied en de economische voordelen daarvan wordt door weinig bedrijven gerapporteerd, en dan gaat het praktisch alleen om energiebesparingen.

Al met al nog een weinig samenhangend beeld, maar wel een duidelijke trend naar meer meetbare kwantificering van de doelstellingen en de resultaten van het milieubeleid.

* Business Council for Sustainable Development en European Green Round Table in Genève, Global Environmental Management Initiative in de V.S. en Advisory Committee on Business and the Environment in de UK.

Bijlage 1

Analyse milieuverlagen 10 toonaangevende bedrijven

categorie	visie duurzame ontwikkeling	absolute cijfers 1 jaar (verleden)	absolute cijfers 3 of meer jaar (verleden)
bedrijf			
BA	V	V	V
NVLS	V	V	V
AKZO	-	V	-
ICI	-	V	V
Du Pont	V	V	V
Solvay	V	V	V
Dow	V	V	V
Rhône Poulenc	V	V	V
BT	-	V	V
ATT	-	V	V
Polaroid	-	V	V
Mohawk Niagara	V	V	V
EPON	V	V	V
Nat West Bank	V	V	V
Aantal V's	9	14	13

categorie	financiële kosten	gegevens besparingen	Totaal aantal V'tjes
bedrijf			
BA	V	V	9
NVLS	-	-	4
AKZO	-	-	2
ICI	-	-	4
Du Pont	-	-	4
Solvay	-	-	4
Dow	-	-	5
Rhône Poulenc	-	V	7
BT	-	V	4
ATT	-	V	5
Polaroid	-	V	5
Mohawk Niagara	-	-	6
EPON	-	-	4
Nat West Bank	V	V	5
Aantal V's	2	6	

categorie	absolute cijfers jaarplan (toekomst)	relatieve gegevens; indicatoren; index (compositie)	benchmarking	
			intern	extern
bedrijf				
BA	V	V	V	V
NVLS	-	V	-	-
AKZO	-	-	-	V(VS)
ICI	V	V	-	-
Du Pont	V	-	-	-
Solvay	-	V	-	-
Dow	V	-	V	-
Rhône Poulenc	V	V	V	-
BT	V	-	-	-
ATT	V	-	-	V
Polaroid	-	V	V	-
Mohawk Niagara	V	V	-	V
EPON	-	V	-	-
Nat West Bank	-	-	-	-
Aantal V's	8	8	4	4